

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.1.33>

W SPRAWIE CYFRYZACJI PROCEDURY UDZIELANIA PUBLICZNYCH ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH: ASPEKT ORGANIZACYJNO-PRAWNY

Natalia Voznyuk

*starszy wykładowca Katedry Dyscyplin Cywilno-Prawnych
Wołyńskiego Uniwersytetu Narodowego imienia Lesi Ukrainki
(Łuck, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0002-6705-0497

e-mail: Vni2000@ukr.net

Adnotacja. Kwestie cyfrowej transformacji gospodarczej, politycznej, społecznej i innych dziedzin życia społeczeństwa nabierają szczególnego znaczenia w warunkach realizacji wybranego przez Ukrainę kierunku integracji europejskiej. Artykuł naukowy poświęcony jest badaniu aktualnych problemów prawnych i organizacyjnych optymalizacji procedury udzielania publicznych świadczeń socjalnych w ramach cyfryzacji sfery społecznej. Autor przeanalizował możliwość wpływu rozwoju technologii cyfrowych na strukturę procedury udzielania publicznych świadczeń socjalnych. W szczególności wyjaśniono, że cyfryzacja procedury doprowadzi do jej uproszczenia i uniwersalizacji, będzie warunkiem kodyfikacji przepisów w zakresie publicznych świadczeń socjalnych. W artykule przedstawiono podstawowe zagrożenia związane z cyfryzacją procedury udzielania publicznych świadczeń socjalnych oraz organizacyjno-prawne mechanizmy ich minimalizacji. Wprowadzono ogólne propozycje poprawy obowiązujących przepisów prawa Ukrainy.

Słowa kluczowe: realizacja prawa, publiczne świadczenia socjalne, dostępność, procedura, model prawny procedury, cyfryzacja, ochrona socjalna.

TO THE QUESTION OF DIGITALISATION OF THE PROCEDURES FOR ENSURING STATE SOCIAL ASSISTANCE: ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS

Natalia Voznyuk

*Senior Lecturer at the Department of Civil Law Disciplines
Lesya Ukrainka Volyn National University (Lutsk, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0002-6705-0497

e-mail: Vni2000@ukr.net

Abstract. The problem of the digital transformation of economical, political and social spheres of life is becoming a topical issue in terms of European integration, chosen by Ukraine. The scientific article is devoted to the study of current legal and organizational problems of optimization of the procedures for ensuring state social assistance in terms of digitalization of the social sphere. The possibility of the impact of digital technology on the structure of the procedures for ensuring state social assistance was analysed by the author. In particular, it was clarified that the digitalization of the procedures will result in its simplification and universalization and will become the precondition for the codification of legislation in the sphere of state social assistance. The article identifies the main risks of digitalization of procedure providing state social assistance, and organizational and legal mechanisms for minimization of that risks. General proposals for improving legislation are distinguished.

Key words: realization of right, state social assistance, accessibility, the procedure, legal model of procedure, digitalization, social security.

ДО ПИТАННЯ ПРО ЦИФРОВІЗАЦІЮ ПРОЦЕДУРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИМИ СОЦІАЛЬНИМИ ДОПОМОГАМИ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Наталія Вознюк

*старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)*

ORCID ID: 0000-0002-6705-0497

e-mail: Vni2000@ukr.net

Анотація. Питання цифрової трансформації економічної, політичної, соціальної та інших сфер життя суспільства набувають особливої актуальності в умовах реалізації обраного Україною курсу на Європейську інтеграцію. Наукова стаття присвячена дослідженню актуальних правових та організаційних проблем оптимізації процедури забезпечення державними соціальними допомогам у межах цифровізації соціальної сфери. Автором проаналізовано можливість впливу розвитку цифрових технологій на структуру процедури забезпечення державними соціальними допомогам. З'ясовано, що цифровізація процедури приведе до її спрощення та універсалізації,

стане передумовою кодифікації законодавства у сфері державних соціальних допомог. У статті визначено основні ризики цифровізації процедури забезпечення державними соціальними допомогами та організаційно-правові механізми їх мінімізації. Внесено загальні пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України.

Ключові слова: реалізація права, державні соціальні допомоги, доступність, процедура, правова модель процедури, цифровізація, соціальний захист.

Вступ. Цифрові технології стали невід’ємною частиною сьогодення. Пандемія COVID-19 пришвидшила процес діджиталізації у всіх сферах суспільного життя. Не є винятком сфера соціального захисту, яка також зазнає трансформації в умовах масштабної цифровізації. Створення нової інформаційної системи, впровадження новітніх управлінських технологій у цій сфері зумовлюють оптимізацію правореалізації, вдосконалення правової моделі процедури забезпечення різними видами соціального захисту, зокрема й державними соціальними допомогами, що визначає актуальність теми дослідження.

Спеціальних досліджень із питань трансформації процедури забезпечення державними соціальними допомогами, зумовленої цифровізацією соціальної сфери, не проводилось. Окремі аспекти реалізації права на соціальний захист висвітлено у працях О.В. Горбатенко, О.М. Пономаренко, С.М. Синчук, Б.І. Сташківа, В.Л. Стрепка, В.К. Субботенко, Н.М. Хуторян, Г.П. Чернявської, М.М. Шумила.

Метою статті є теоретичне обґрунтування впливу цифровізації соціальної сфери на нормативне регулювання процедури забезпечення державними соціальними допомогами. Відповідно до поставленої мети завдання полягають у такому: проаналізувати можливості впливу розвитку цифрових технологій на визначену чинним законодавством структуру процедури забезпечення державними соціальними допомогами; з’ясувати основні ризики цифровізації процедур та визначити організаційно-правові механізми їх мінімізації. Складність та багатогранність проблеми, що досліджується, зумовила використання широкого кола загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання: діалектичного, методу аналізу та синтезу, системно-структурного, порівняльного, формально-юридичного.

Основна частина. В умовах пандемії COVID-19 глобальною тенденцією став пріоритет забезпечення стабільної роботи системи соціального захисту населення. Згідно з висновками Міжнародної асоціації соціального забезпечення (ISSA) під час коронавірусної кризи цифрова трансформація соціальної сфери значно пришвидшилась (ISSA, 2021b). Сьогодні в Україні триває діджиталізація всіх компонентів системи соціального захисту населення, яка передбачає створення єдиної інформаційної бази, усунення дублювання процесів і функцій інституцій соціального захисту, стандартизацію та автоматизацію звернень громадян, перехід інституцій соціального захисту на електронний документообіг (Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери).

Упровадження сучасних цифрових технологій зумовлює вдосконалення правореалізаційних механізмів, процедури забезпечення всіма видами соціального захисту, зокрема державними соціальними допомогами.

Під державними соціальними допомогами слід розуміти грошові одноразові чи періодичні виплати, які надаються на умовах та в розмірах, передбачених законодавством, за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів особам, які в результаті настання соціальних ризиків утратили джерело доходів або їх дохід є нижчим за прожитковий мінімум, понесли додаткові витрати або наділені спеціальним правовим статусом. В умовах складної економічної ситуації цей вид соціального захисту є досить ефективним, зважаючи на мобільність, адресний та цільовий характер. Багато країн застосовують соціальні допомоги для пом’якшення негативного впливу наслідків пандемії COVID-19 для вразливих верств населення (ISSA, 2020a). Отже, державні соціальні допомоги є важливим і актуальним складником системи соціального захисту, тому реформування цієї сфери потребує виважених рішень.

Сучасна правова модель процедури забезпечення державними соціальними допомогами має трьохелементну структуру та включає основні, допоміжні та супровідні процедури (Вознюк, 2017: 47).

Реалізація розробленої Міністерством соціальної політики України Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери (далі – Стратегія) призведе до уніфікації та спрощення процедури реалізації права на соціальний захист. Це стане можливим завдяки забезпеченню взаємодії наявних інформаційних ресурсів, зокрема державних реєстрів, та створенню єдиної інформаційної бази соціальної сфери. У межах діджиталізації вважаємо за доцільне виробити універсальну модель процедури забезпечення державними соціальними допомогами. Важливо, щоб таке перетворення відбувалось поетапно та раціонально. Це дозволить забезпечити стабільну підтримку найбільш уразливих верств населення.

В Україні протягом останніх років активно впроваджуються електронні сервіси, проте це лише дозволяє спростити процес звернення до державного органу, мінімізувати корупційні ризики, але не змінює структури процедури забезпечення державними соціальними допомогами. Згідно з чинним законодавством до звернення в електронній формі заявник у більшості випадків повинен подати фотокопії документів, які додаються до заяви у паперовій формі. Сьогодні переведення звернення щодо реалізації права на державні соціальні допомоги в електронний формат здійснюється шляхом копіювання стандартної офлайн-процедури з паперовим документальним забезпеченням.

Для запровадження докорінних змін процедури забезпечення державними соціальними допомогами одночасно з розвитком електронних адміністративних послуг варто автоматизувати супровідні та допоміжні процедури, які у загальній процедурі забезпечення державними соціальними допомогами унормовують порядок та форму підтвердження юридичних фактів. Варто зазначити, що підставою для виникнення, зміни та припинення правовідносин у сфері державних соціальних допомог є не

поодинокі юридичні факти, а юридичні фактичні склади. Підтвердження кожного юридичного факту – це окрема проста процедура, яка є невід’ємним складником загальної процедури забезпечення державною соціальною допомогою. Крім того, як справедливо зазначає М.В. Бородкін, нормативно-правовими актами, якими врегульовані відносини у сфері державних соціальних допомог, закріплена значна кількість юридичних фактів, які правоперешкоджають виникненню відповідних правовідносин (Бородкін, 2018: 114); їх відсутність також вимагає підтвердження. Таким чином, сьогодні заявник перед зверненням зобов’язаний виконати дії, передбачені супровідними та допоміжними процедурами, та отримати відповідні документи, що підтверджують наявність або відсутність визначених законом юридичних фактів. Автоматичне підтвердження юридичного фактичного складу загалом та юридичних фактів зокрема державним органом, який уповноважений вирішувати питання забезпечення державними соціальними допомогам, стане можливим після створення анонсованої у Стратегії Єдиної інформаційної системи соціальної сфери та забезпечення її повної інтеграції з інформаційними ресурсами органів виконавчої влади: Мін’юсту, Мінфіну, МВС, МОН, МОЗ, Мінветеранів, Мінрегіону, Мінекономіки, ДПС, Держмитслужби, Казначейства, Національного банку тощо.

В Україні наявний позитивний досвід запровадження повноцінної електронної процедури забезпечення державними соціальними допомогам. У 2018 році дійсний порядок звернення за призначенням допомоги при народженні дитини доповнено новим: звернення в електронній формі та верифікація потенційного отримувача допомоги з використанням кваліфікованого електронного підпису. Отримання іншої інформації відбувається шляхом електронної взаємодії вповноваженого державного органу з розпорядниками інформації (Порядок призначення і виплати державної допомоги сім’ям із дітьми). Цей вид допомоги можна також отримати в межах комплексної послуги «єМалютко», де за однією заявою надається декілька послуг, зокрема призначення допомоги при народженні дитини. Тут підтвердження окремих юридичних фактів також відбувається через інформаційну взаємодію в електронній формі, проте процедура звернення передбачає подання окремих документів або їх сканованих копій у разі звернення в електронній формі (Порядок надання комплексної послуги «єМалютко»). Аналогічна процедура звернення у паперовій та електронній формах передбачена для отримання компенсації послуги «муніципальна няня» (Порядок відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня»).

На завершальній стадії цифровізації соціальної сфери можливим стане впровадження другого етапу трансформації процедури забезпечення державними соціальними допомогам – нормативне закріплення єдиної простої процедури для всіх видів державних соціальних допомог, яка включатиме лише звернення в електронній формі з обов’язковою верифікацією заявника. Така процедура повинна передбачати звернення не тільки щодо призначення грошової виплати, а й щодо зміни умов надання, поновлення, припинення виплат.

Цифровізація процедури забезпечення державними соціальними допомогам може бути ускладнена низкою чинників, серед яких варто виокремити такі:

- обмежений доступ реципієнтів до електронних сервісів;
- відсутність законодавчо закріпленого вичерпного переліку державних соціальних допомог;
- необхідність посилення правових гарантій захисту персональних даних у процесі створення в межах Єдиної інформаційної системи соціальної сфери Єдиного соціального реєстру та розширення можливостей електронної взаємодії державних органів, установ та окремих осіб.

Одним з основних завдань із розв’язання проблеми обмеженості доступу реципієнтів до електронних державних сервісів є забезпечення безперешкодного доступу всіх громадян до інтернет-ресурсів. Слід зазначити, що в Україні незабаром розпочнеться реалізація програми Інтернет-субвенції 2021 року, яка спрямована на підвищення доступності ширококуткового доступу до Інтернету в сільській місцевості шляхом надання субвенції на підключення територіальним громадам. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококуткового доступу до Інтернету в сільській місцевості» оприлюднено на офіційному сайті Міністерства цифрової трансформації України (Проект Постанови Кабінету Міністрів України). Завдяки реалізації цієї програми Міністерство цифрової трансформації України планує протягом 2021 року забезпечити якісним фіксованим інтернетом близько 1,5 млн українців у сільській місцевості (Міністерство цифрової трансформації України. Офіційний сайт).

Стратегією визначено, що однією з основних платформ для впровадження електронних послуг у сфері державних соціальних допомог стане електронний сервіс державних послуг «Дія». Таке рішення, на нашу думку, є цілком обґрунтованим, оскільки цей портал та мобільний застосунок уже широко використовуються у різних сферах, зокрема і соціальній. Так, із 2020 року в «Дії» можна зареєструвати народження дитини та отримати свідоцтво, замовити до 9 інших державних послуг, необхідних для новонародженої дитини. Документи, отримані у результаті надання цих послуг, є необхідними для призначення багатьох державних соціальних допомог. До того ж «Дія» – це не лише портал державних послуг, а й ефективна освітня платформа. Тут у вільному та безкоштовному доступі розміщено онлайн-курси з цифрової грамотності, що є вкрай важливими для малозахисених верств населення, які часто не обізнані у сучасних інтернет-технологіях.

Крім того, вбачається за доцільне забезпечити можливість малозахисеним верствам населення скористатись онлайн-послугами у сфері соціального захисту на базі центрів із надання безоплатної вторинної

правової допомоги, територіальних центрів соціального обслуговування та інших соціальних установ, оскільки вони мають достатній технічний та кадровий потенціал для виконання таких завдань та здатні забезпечити якісний та професійний супровід окремих категорій осіб у процесі використання електронних сервісів.

Не слід відкидати потенціал громадянського суспільства щодо забезпечення доступності до електронних послуг уразливих груп населення. Так, варто розвивати мережу громадських організацій, університетів третього віку, інклюзивних центрів, які сприятимуть вирішенню цих питань. На законодавчому рівні варто запровадити урядові програми фінансової підтримки таких об'єднань.

З огляду на важливість збереження доступності до державних послуг щодо забезпечення соціальними допомогими, вважаємо за доцільне зберегти законодавчо встановлену можливість особистого звернення суб'єктів права щодо державних соціальних допомог, а також їх представників до вповноваженого державного органу.

Відсутність законодавчо закріпленого переліку державних соціальних допомог лімітує обізнаність громадян щодо видів цих грошових виплат та є перешкодою реалізації малозахищеними верствами населення права на соціальний захист. На нашу думку, зважаючи на цифровізацію соціальної сфери, такий перелік обов'язково має міститись у Єдиній інформаційній системі соціальної сфери, а також на базовій платформі – електронному сервісі державних послуг «Дія». Крім того, доцільно закріпити повний перелік державних соціальних допомог у нормативно-правовому акті. Якщо процес цифровізації процедури забезпечення державними соціальними допомогими завершиться виробленням універсальної моделі, то вважаємо можливим урегулювання порядку та умов надання всіх видів державних соціальних допомог у єдиному нормативно-правовому акті – Законі України «Про державні соціальні допомоги».

Розвиток електронних ресурсів, перехід на електронний документообіг порушує питання щодо посилення правових гарантій захисту персональних даних. Убачається актуальним нормативне закріплення механізму ідентифікації реципієнта, можливості законного залучення відомостей, зокрема персональних даних, з інформаційних баз не тільки органів виконавчої влади, а й банківських та фінансових установ. Так, потребують удосконалення питання нормативного регулювання обробки та збереження інформації, яка може становити банківську таємницю.

Висновки. Упровадження інноваційних рішень із застосуванням новітніх цифрових технологій у сфері соціального захисту потребує чіткої правової регламентації процедур реалізації права на державні соціальні допомоги. Автоматизація та стандартизація звернень, інтеграція інформаційних ресурсів у різних сферах приведе до асиміляції процедур забезпечення державними соціальними допомогими. Оновлена модель процедури забезпечення державними соціальними допомогими має бути сформована шляхом цифровізації з обов'язковим розвитком механізму гарантування доступності до цього виду соціального захисту всіх категорій реципієнтів із паритетним залученням дійсних державних та неурядових ресурсів. Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо вивчення практичних аспектів цифровізації процедур забезпечення державними соціальними допомогими.

Список використаних джерел:

1. ISSA. 2020a. COVID-19: Protecting vulnerable groups through emergency benefits (COVID-19 Monitor – News and analysis). Geneva, International Social Security Association, 2020. URL: <https://www.issa.int/analysis/covid-19-protecting-vulnerable-groups-through-emergency-benefits>
2. ISSA. 2021b. Social security in the human-and-digital age: Some key insights (COVID-19 Monitor – News and analysis). Geneva, International Social Security Association, 2021. URL: <https://www.issa.int/analysis/social-security-human-and-digital-age-some-key-insights>
3. Бородкін М.В. Юридичні факти як підстави виникнення соціально-забезпечувальних правовідносин : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Одеса, 2018. 237 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/9930?show=full>
4. Вознюк Н.І. Процедури забезпечення державними соціальними допомогими. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. № 6. Т. 2. С. 45–48. URL: http://apnl.dnu.in.ua/6_tom_2_2017/12.pdf
5. Міністерство цифрової трансформації України. Офіційний сайт. 2021 р. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/holeksandr-shelest-u-2021-mintsifra-planue-zabezpechiti-dostupom-do-fiksovanogo-internetu-3-tis-sil?fbclid=IwAR1YYE3rsAsMbZl8UfdJ-TbJkCmMr4IyQrZS19qyR6gbjNbAwEpKtZl6eCU>
6. Порядок відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня»: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 р. № 68. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68-2019-%D0%BF#Text>
7. Порядок надання комплексної послуги «ЄМалятко»: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 р. № 691. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/691-2019-%D0%BF#Text>
8. Порядок призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 р. № 1751. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF#Text>
9. Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери: схвал. розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 р. № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text>
10. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення доступності ширококутового доступу до Інтернету в сільській місцевості». URL: <https://thedigital.gov.ua/regulations/povidomlennya-pro-provedennya-publichno-gromadskogo-obgovorennya-proektu-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-deyaki-pitannya-nadannya-subvenciyi>

References:

1. ISSA. 2020a. COVID-19: Protecting vulnerable groups through emergency benefits (COVID-19 Monitor – News and analysis). Geneva, International Social Security Association, 2020. URL: <https://ww1.issa.int/analysis/covid-19-protecting-vulnerable-groups-through-emergency-benefits>
2. ISSA. 2021b. Social security in the human-and-digital age: Some key insights (COVID-19 Monitor – News and analysis). Geneva, International Social Security Association, 2021. URL: <https://ww1.issa.int/analysis/social-security-human-and-digital-age-some-key-insights>
3. Borodkin, M. V. (2018). Yurydychni fakty yak pidstavy vynyknnia sotsialno-zabezpechualnykh pravovidnosyn [Legal Facts as Grounds for Creation of Legal Relations Regarding Social Welfare]. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.05. Odesa. 237 p. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/9930?show=full> [in Ukrainian].
4. Vozniuk, N. I. (2017). Protседury zabezpechennia derzhavnymy sotsialnymy dopomohamy [Procedures of state social assistance providing]. *Aktualni problemy vitshyznianoj yurysprudentsii*. Vyp. 6. P. 45–48. URL: http://apnl.dnu.in.ua/6_tom_2_2017/12.pdf [in Ukrainian].
5. Ministerstvo tsyfrovoi transformatsii Ukrainy. Ofitsiinyi sait. (2021) [Ministry of Digital Transformation of Ukraine. Official site]. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/holesandr-shelest-u-2021-mintsifra-planue-zabezpechiti-dostupom-do-fiksovanogo-internetu-3-tis-sil?fbclid=IwAR1YYE3rsAsMbZl8UfdJ-TbJkCmMr4IyQrZS19qyR6gbjNbAwEpKtZl6eCU> [in Ukrainian].
6. Poriadok vidshkoduvannia vartosti posluhy z dohliadu za dytynoiu do trokh rokov «munitsypalna niania» [The procedure for reimbursement of the cost of childcare services for children under three years «Municipal Nanny»]: zatv. postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.01.2019 r. № 68. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
7. Poriadok nadannia kompleksnoi posluhy «ieMaliatko» [The procedure for providing a comprehensive service «eBaby»]: zatv. postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.07.2019 r. № 691. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/691-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
8. Poriadok pryznachennia i vyplaty derzhavnoi dopomohy simiam z ditmy [The procedure for appointment and payment of state assistance to families with children]: zatv. postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2001 r. № 1751. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
9. Stratehiia tsyfrovoi transformatsii sotsialnoi sfery: [Strategy for Digital Transformation of the Social Sphere]: skhval. rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.10.2020 r. № 1353-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
10. Proekt postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy «Deiaki pytannia nadannia subventsii z derzhavnogo biudzhetu mistsevym biudzhetam na realizatsiiu zakhodiv, spriamovanykh na pidvyshchennia dostupnosti shyrokosmuhovoho dostupu do Internetu v silskii mistsevosti» [Draft Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «Some issues of providing a subvention from the state budget to local budgets for the implementation of measures aimed at improving the availability of broadband Internet access in rural areas»]. <https://thedigital.gov.ua/regulations/povidomlennya-pro-provedennya-publichnogo-gromadskogo-obgovorennya-proektu-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-deyaki-pitannya-nadannya-subvenciyi> [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.1.34>

WPLYW WOLI SPADKODAWCY NA PRAWA SPADKOBIERCÓW: SKUTKI NIEWYKONANIA OBOWIĄZKÓW WYNIKAJĄCYCH Z UMOWY SPADKOWEJ

Alina Goncharova

doktor nauk prawnych, docent,

docent Katedry Dyscyplin Karno-Prawnych i Postępowania Sądowego

Dydaktyczno-Naukowego Instytutu Prawa

Sumskiego Uniwersytetu Państwowego

(Sumy, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-9815-0394

e-mail: a.goncharova@jur.sumdu.edu.ua

Adnotacja. W artykule zbadano podejścia naukowe dotyczące regulacji prawnej procesu przenoszenia praw do nieruchomości przy zawieraniu umowy spadkowej oraz konsekwencje niespełnienia zaciągniętych zobowiązań. Prawo cywilne przewiduje dwa rodzaje przeniesienia prawa własności na spadkobierców: w drodze dziedziczenia i sporządzenia umowy spadkowej. W praktyce prawnej taka umowa nie jest często stosowana. Wynika to po pierwsze z niedoinformowania ludności, a po drugie z faktu, że nie ma wypracowanego mechanizmu korzystania z umowy spadkowej. Od momentu wyodrębnienia umowy spadkowej, jako odrębnej instytucji prawa cywilnego, naukowcy dyskutują i badają podstawowe postanowienia umowy spadkowej, a mianowicie prawa i obowiązki stron, odpowiedzialność za nienależyte wykonanie warunków umowy.

Słowa kluczowe: zbywca, nabywca, spadek, umowa spadkowa, stosunek spadkowy, prawa majątkowe, umowa cywilnoprawna.